

פרק א תענית אסתר

א

תענית אסתר

"והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור" (אסתר ט, כח).

האור הנשגב של פורים חוזר וניעור בכל דור ודור, בכל שנה ושנה. אך לצורך כך צריך שיהיו 'נזכרים ונעשים', והיינו שצריך 'לזכור' את הימים הללו ולא להתעסק בהם

לכל הדורות הבאים עד עולם, וכן בכל הנסים.

ובמגילה כתוב (אסתר ט, כח) 'והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור', רצה לומר 'והימים האלה נזכרים', שימי הפורים הראשון שבימי מרדכי ואסתר הם 'נזכרים', הם בחי' דכר, להשפיע לכל דורות הבאים מהארת הנם שנתגלה אז, ונעשים בכל דור ודור, כי בחי' עשייה הוא בחי' נוקבא, רצה לומר שבכל דור ודור ימי הפורים הם בחי' עשייה ונוקבא, שמקבלין הארה מימי הפורים הראשון.

ומובא מהרה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע (ילקוט אמרי קודש, פורים) בזה"ל: אנו אומרים 'תשועתם היית לנצח' [שהיתה גאולה שלימה] ולשון 'היית' לשון עבר, ואיך שייך אח"כ לנצח, והלא 'היית' הוא

א. ראה אוהב ישראל (פורים) וזל"ק: על פי מה שכתוב (אסתר ט, כח) 'והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור'. ופירשו הקדמונים ז"ל כי ע"י זכרון הנסים והנפלאות הגדולים והנוראים אשר עשה עמנו הבורא ית' וית'. עי"ז נעשה ונתעורר ההארה הגדולה שהיה אז בזמן הנם. להיעשות גם כזה ג"כ בכל דור ודור לפי הצורך.

עוד איתא בספה"ק אורח לחיים (פי' נא) בהאי לישנא: וזהו פירוש הפסוק (פסלים ק"א, ד) 'זכר עשה לנפלאותיו חנון ורחום ה'", ו'זכר' הוא בחי' דכר, רצה לומר שעשה בחינת דכר לנפלאותיו, להשפיע מנפלאותיו ומהארתו עד עולם, מנם ומפלא הראשון לכל הדורות הבאים על ידי ימים טובים, הוא מפני ש'חנון ורחום ה'", ורצה להשפיע מנפלאותיו

בדברים שיש בהם שכחת הזמן, אלא להקדיש זמן כדי להתכונן כראוי. ורק לאחר שהם 'נזכרים' אזי הם 'נעשים' ומעוררים את פעולתם לטובה.²

אי אפשר להתחיל בפורים עצמו למחות את זכר עמלק ולשנוא את המן ולהשיג כל ההשגות הגבוהות והנפלאות, אלא צריך להקדים מבעוד מועד, להכין כלים, ולהכין את נפשו רוחו ונשמתו, ולטהר אותם מכל שמץ של חטא ועון,³ כדי שיוכל להאיר בהם אור הפורים.

ואמרו צדיקים כי אור הפורים מתחיל להתגלות מתחילת חודש אדר, בכל שנה ושנה⁴, ובפרט מ'שבת זכור' שלפני פורים⁵, וביותר בשלושת הימים שקודם פורים, י"א

(אסמ"ט, ט, כח) 'והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור'.

ג. מעם הדבר מבואר במאמרי אדמו"ר הזקן (מקע"ט 6) וזל"ק: כי הנה ענין היו"ט הוא השראת קדושה עליונה, ואי אפשר להיות גילוי זה והשראה עד שיעברו מתחלה החיצונים המונעים כמו שנאמר 'ובערת הרע', ולכן בפורים הרג תחלה בשונאיהם חמשה ושבעים אלף שהם העמלקים ועשרת בני המן, ואח"כ עשו יו"ט ומשלוח מנות, דהיינו השראת הקדושה. על דרך משל, המלך שכשרוצה להיות לו דירה בבית חדש, אזי מתחלה ינקוה מכל טינוף ולכלוך כו'.

ד. ראה עבודת ישראל (פרשת זכור) וזל"ק: 'משנכנס אדר מרבין בשמחה' (מעניט כט). ומתחיל להופיע אור מרדכי. לכן אמרו מגילה נקראת באחד עשר, פירוש שהאור נגלה כל אחד עשר יום מראש חודש עד יום אחד עשר שיוצא בבהירות ורשאי לקרות בו המגילה לבני כפרים.

ה. ואיתא בעבודת ישראל (פרשת זכור) בזה"ל: כי בשבת שלפני הפורים

לשון עבר, והיה צ"ל 'היית ותהיה לנצח'. הנה אז היה רצון השי"ת שנהיה בא"י, ועתה רצון השי"ת שנהיה בגלות ובמקומות אלו, ואיך שהוא הגזירות במדינות הללו ובמדינת רוסיא, ואולם כאשר אנו רואים שאפילו בימי מרדכי ואסתר שהיו אז גם בן ישראל בשפלות, ואף על פי כן השי"ת עזר להם, זה היה הכנה שגם בגלותנו לא יעובנו השי"ת ויעזור לנו תמיד.

וזהו הכוונה (אסמ"ט, ט, כח) 'והימים האלה נזכרים ונעשים', ולכאורה 'נזכרים' הוא באופן אחר 'נעשים' הוא באופן אחר, אך שהשי"ת עוזר לנו תמיד גם בכל דור ודור ובכל שנה ושנה בפורים ובכל שנה, כמו שעזר לנו מאז בימי מרדכי ואסתר כשהיינו בשפלות, וזהו הכוונה 'תשועתם היית לנצח' היינו כמו שעזר לנו השי"ת מאז גם בשפלותינו, וזה הוא הכנה שיושיענו השי"ת לנצח גם בגלותנו ובשפלותנו.

ב. וכתב בפרי צדיק (פורים, אות 6) וזל"ק: האדם צריך שיזכור שהיום יום הכפורים וכן שהיום פורים. ועל זה נאמר

י"ב י"ג, שאז כבר קורין את המגילה לבני כפרים, ובהם יש עבודה מיוחדת של התקדשות והכנה, מעין 'שלושת ימי הגבלה' קודם מתן תורה¹, שהרי 'הדור קבלוה [מאבה] בימי אחשורוש' (שבת פח.).

ב

זמן קהילה לכל

ועיקר ההכנה הוא ביום י"ג - תענית אסתר, בו נקהלו היהודים ועמוד על נפשם ושלטו בשונאיהם ועקרו את זכר עמלק². ובו ביום שנלחמו ישראל והרגו באויביהם, צריך לקבוע בכל שנה ושנה עת מיוחדת לתשובה וחרטה ובכיה, כי י"ג הוא זמן קהילה לכל³ (מגילה ב.), וכל אחד, בכל מצב שהוא, צריך לעורר לבבו, להקהל ולעמוד על נפשו, ולהתכונן לקראת היום הגדול הבא לקראתינו.

'וישבות המן ממחרת'. ואין התענית אלא על שם ויקהלו היהודים אשר בשושן בי"ג בו ואמר קהלה לכל הוא. וכן פירוש בירושלמי ומצפרא כנופיא ונקהלו להתענות, וכן פירש ר"ח, ולכך אין מתענין אלא יום אחד עד כאן.

ח. וכתב הרא"ש (מגילה פק א): פירש רבינו תם זמן קהלה לכל היא שהכל מתאספין לתענית אסתר ובאים בני הכפרים לעיירות לומר סליחות ותחנונים לפי שבו נקהלו לעמוד על נפשם והיו צריכים רחמים. עכ"ל. וכן הוא בשאלתות (וקפל, טז): מאי קהלה, יום תענית שמתכנסין בו ישראל ויושבין בתענית ומבקשין רחמים.

ואיתא בשפת אמת (פוריס, מל"א) וזל"ק: אא"ז מו"ר זצלה"ה הגיד פירוש נקהלו ועמוד על נפשם כמו שכתוב בקבלת התורה (דניס ד, י) 'הקהל לי את' כו'. ואז נקהלו מעצמן במסירת נפשם.

נפתח תמיד האור הזה להופיע עד י"ד וי"ז שהם ימי משתה ושמחה ובהם קורין את המגילה.

ו. **ראה שם משמואל** (פרשם זכו, מ"פ) וזל"ק: הגיד כ"ק הרבי ר' יצחק זצלה"ה מווארקא שי"א י"ב י"ג באדר שלשה ימים אלו הם דוגמת שלשה ימי הנבלה למתן תורה, בן לפורים, דהדור קבלוה בימי אחשורוש.

ז. **וכתב האבודרהם** (סדר מפילמ המעניות) בשם אבן הירחי, בזה"ל: מתענין בי"ג באדר הסמוך לניסן ואינו מפורש בכתוב ולא בתלמוד אלא החכמים האחרונים תקנוהו אחר חתימת התלמוד, ואינו לשם זכר תענית אסתר שהרי אין אנו מתענין ג' ימים לילה ויום. ועוד שאותם בפסח היו שנאמר (אסמר ד, ז) 'ויעבור מרדכי ויעש ככל אשר צוהה עליו אסתר' מלמד שעבר יום ראשון של פסח בתענית והמן נתלה בששה עשר בניסן זכר לדבר (יהושע ה, יב)

התורה מצווה אותנו 'זכור את אשר עשה לך עמלק', ופירשו הצדיקים שמוטל על כל אחד החובה לזכור מה עשה עמלק 'לך', לכל אחד בפרטות, לפתוח את חדרי לבבו ולבדוק היכן נמצא עמלק שבקרבו, לחפש איה ה'המון' שבו, ולתור אחר הקרירות, הספיקות, החקירות, העזות והחוצפה למרוד במלך מלכי המלכים, הפגמים, הגאווה, הליצנות, חוסר האמונה בה', חוסר האמונה בקדושת ישראל ובקדושת התורה, וכל יתר הדברים הנעוצים בשורש עמלק.

ואם יאמר האחד, למה לי דברי הצומות וזעקתם, הרי כבר נושענו ונגאלנו. על כך מובא **מהבעש"ט** הק"ט שפירש 'הקורא למפרע לא יצא' (מגילה יז.), כלומר, מי שמסתכל על המגילה, על סעודת אחשורוש, על גזירת המן, על מרדכי ואסתר, כאילו שייכים 'למפרע' - לנחלת העבר, 'לא יצא', אינו זוכה לצאת מתחת רשות המן ועמלק.

ומבאר ה'תולדות' כי לפני שמגלים את האור הקדוש של פורים שהוא אור אחדותו ית', שאין עוד מלבדו, וקוב"ה ואורייתא וישראל כולא חד ללא פירודא, צריך להסיר תחילה את המעכב הגדול שהוא קליפת עמלק והמן, המעכבים את היחוד השלם.

וזה נקרא שהאדם מכין 'כלים' ליום הפורים, כי באם אין האדם בוקע רקיעים ומעורר רחמים בתחינות ובקשות לצאת מתחת רשות עמלק, כיצד יוכל לזכות לישועה מאחר

בעמלק מדור דור, שבכל דור ודור גורם קליפת עמלק המפריד על ידי שנאה של היצר הרע הגורם פירוד למטה, שיפריד על ידי זה ח"ו למעלה, והוא מלחמה לה' בעמלק. והוא תענית אסתר שצריך בכל דור ודור, נגד מלחמת עמלק בד' אותיות השם, עד שנוכה להכרית זרעו של עמלק. וזהו שכתוב (שמות יז, יד) 'מחה אמחה' כפל, שימחה שמו למטה זכר עמלק, היצר הרע הגורם פירוד בין בני אדם למטה, ואז ימחה שמו למעלה, הוא הקליפה המפריד בסוד אגוז הנ"ל הנקרא עמלק.

עוד כתב בצפנת פענח (פר' משפטים) בזה"ל: כי מלחמת עמלק, שהוא היצר הרע, הוא מדור ועד דור, וצריך תחלה להתענות תענית אסתר, להסיר

כי מחיית עמלק הוא במסירות נפש להיות בטל אל הנקודה חיות. וזה שאמרו (מגילה ג.) 'י"ג זמן קחלה לכל הוא'.

ט. כמובא בספה"ק דברי שלום (פר' נח) וז"ל: 'הקורא את המגלה למפרע' וכו' (מגילה ז.), אמר הר"י בעש"ט נ"ע, הקורא את המגילה למפרע, פירוש, שסובר כי אז היה הנס ולא עתה, לא יצא. עכ"ל.

עוד מביא ה"דגל מחנה אפרים' (דיוט פורים) בזה"ל: 'תשועתם היית לנצח' כי ימי הפורים האלה לא יעברו לעולם ונזכרים ונעשים ממש בכל דור ודור כמבואר בשם אא"ז זללה"ה.

י. ראה כתונת פסים (פר' טו) וזל"ק: זהו שכתוב (שמות יז, טו) 'מלחמה להוי"ה

ואינו יודע כלל שהוא נמצא בצרה צרורה של הצר הצורך, ורק כאשר מכין 'כלי' יוכל להכניס את האור לתוך הכלי שהוכן מבעוד מועד.

ג

דברי הצומות וזעקתם

ואיתא בספה"ק תפארת שלמה (רמזי פורים)^א שלכן צריך להקדים תחילה 'דברי הצומות וזעקתם' לחפש ולפשפש בקרבנו היכן נמצא עמלק הפרטי המסתתר בתוכינו, ובפרט מ'שבת זכור' ואילך, ובעיקר ביום 'תענית אסתר', ורק לאחר מכן אפשר 'לעשות אותם ימי משתה ושמחה' - לשמוח בשמחת מחיית עמלק^ב.

ליעקב וממנו יורשע'.

יב. ואיתא בקדושת לוי (לקוטים מדגים ליו"כ ד"ה והסר) וזל"ק: הנה ביום הפורים הקדוש כאשר ישראל הקדושים שמחים ומקימים מצוות וחיוב תורתנו הקדושה שמחייב אדם לבסומי בפוריא, ומרבים בשמחה ואכילה ושתיה ותענוגים, אזי בא השטן ועולה ומקטרג לפני השי"ת, ומענה בפיו, הנה ישראל הולכים כל היום בטל מלימוד תורה"ק, ומבוסמין ברבוי אכילה ושתיה ותענוגים, ושאר מיני קטרוגים ר"ל, ורוצה לערב ח"ו שמחת ישראל הקדושים. אמנם השי"ת ברוב רחמיו וחסדיו צופה ומביט מדת טובים של בני ישראל עם קרובו, ואומר לו להשמן ולמה אין אתה רואה מה שעשו ישראל ביום שלפניו, היינו ביום אתמול כי יעבור היום, שאנשים ונשים ונפך אמרו סליחות ועינו בצום נפשם, ועשו מה שעשו תשובה ומעשים טובים, כל אחד לפי מדרגתו וכחינתו, ואזי השמן יוצא מעורבב ונסתם מכל מענותיו.

הקליפה עמלק המפריד בינו לבין אלה"ו. ואז יוכל אח"כ לקיים מה שנאמר בש"ס חייב אינש לבסומי בפוריא וכו', דכתב התוספות במסכת סוכה (נ: ד"ה מד מי) דיונה בן אמיתי זכה להשרות השכינה עליו על ידי שמחת בית השואבה וכו', כי דביקות ה' צריך לבסם הגוף, שלא יעכב עצבות הגוף דביקות הנשמה בקונו.

יא. זה לשון קדשו: וכן הוא המדה בבחי' יראה שהוא בגין דאיהו רב ושלטי וכלהו קמיה כלא חשיבין וא"כ יעלו למרומי שחקים בבחי' שמחה במעונו ועוז וחדוה במקומו. וזה שכתוב כאן בהמגלה (סמ"ט, ט) (ב) 'כאשר קימו על נפשם דברי הצומות וזעקתם' ואח"כ 'לעשות אותם ימי משתה ושמחה ויום טוב' בחי' יראה ואהבה שבשניהם. ולזה אסתר תענית קודם לפורים כי ע"י התענית והאבל באה השמחה ומן הצרה עצמה באה ההרווחה, כי מבחי' היראה באה האהבה, כמ"ש (ימיהו ל, ז) 'ועת צרה היא

ובזה פירשו ספרי החסידות²: 'ותוסף אסתר' - ההסתר מוסיף ומתגבר, 'ותדבר לפני המלך' - העצה היא לדבר ולהתחנן בפני המלך, 'ותפול לפני רגליו' - לשוב על הפגם בבחינת רגליו, 'ותבך ותתחנן לו' - בבכיות ובבקשות גדולות, ובכך נזכה 'להעביר רעת המן האגגי ואת מחשבתו הרעה'.

על כן זאת יעשה האדם, יתבודד בינו לבין עצמו ביום הגדול 'תענית אסתר' ויצעק צעקה גדולה ומרה מנהמות לבו בקול גדול "אלי אלי למה עזבתני, רחוק מישועתי דברי שאגתי", כימים ההם בזמן הזה, ומובטח לו שיתמלאו בקשתו³, ברוחניות וגם בגשמיות, כי ביום הזה נפתחים ומתגלים "ג מידות של רחמים"⁴, שהוא הארת פניו יתברך לכל אחד אע"פ שאינו הגון ואע"פ שאינו כדאי (ברכות ז), מצד עצם הטוב שהקב"ה רוצה להטיב לכל אחד.

ד

זכר למהצית השקל

ומובא בספרים⁵ כי בכל שנה בתענית אסתר מתעורר שוב לישנא בישא דהמן וכל

מזמור כ"ב שבתהילים 'למנצח על אילת השחר' ודרשו חז"ל דאילת השחר זו אסתר, ואח"כ ישפוך שיחו לפני ה' ויזכיר זכות מרדכי ואסתר אשר בזכותם יעתר לו הקדוש ברוך הוא, ויפתח לו שערי רחמים ויקובל תפלתו ברצון.

טו. ואיתא בספיה"ק עבודת ישראל (פרשת זסר) וזל"ק: "ג זמן קהילה לכל הוא (מגילה ג), דהיינו שמתגלה אור הגדול י"ג מכילין דרחמי. כי י"ג פעמים חסד גימטריא תענית עם אותיות והכולל. וכשחל בשבת שאין מתעניין בו נפתח האור על ידי י"ב לחמים אשר על השולחן, כי י"ב פעמים לחם גימטריא גם כן תתקל"ו כנ"ל, וזה גם כן מספר 'מרדכי אסתר' עם הכולל שהם המשיכו החסדים ונרמזו בשמותם. והוא גם כן מספר 'שבת זכור'

יג. ראה בספיה"ק פלא יועין (ד"ה ומוסף) וזל"ק: התיקון לפגמים הוא להוריד כנחל דמעה, אך עתה בעוה"ר אשר 'ותוסף אסתר' - שההסתר נתוסף מאוד, ומצד זה אין אנו מרגישים גודל הפגם, והעצה לזה 'ותדבר לפני המלך' - לעורר רחמים רבים בתפלה, לבקש אבינו אב הרחמים ברחמיך הרבים רחם עלינו, להרגיש גודל הפגם של נפילת הרגלין בחינת יסוד, וזהו 'ותפול לפני רגליו' - ונוכל להתעורר בבכיה על פגם הנ"ל, וזהו 'ותבך ותתחנן לו', ובה נוכל 'להעביר את רעת המן וכו', ולקבל עלינו עול מלכות שמים על כל פרטי מעשינו לעשות כל מעשינו לשם שמים.

יד. כמובא בקב הישר (פרק טו): כל מי שצריך רחמים על איזה דבר יקח פנאי לעצמו ביום תענית אסתר ויאמר תחילה

הקטרוגים רח"ל", וכמו שנתינת השקלים ביטלה גזירת המן על ידי 'הקדים שקליהם לשקליו' (מגילה יג:) כך גם בזמן הזה, מעוררים על ידי נתינת 'זכר למחצית השקל' את ביטול גזירות המן ועמלק וכל רשעי ישראל וכוחות הרע שבתוכינו, ויתפרדו כל פועלי און.

פורים מהחשובים ואהובים אצלו ובאו אצלו ביום תענית אסתר ונתן להם שלום כמעט בשפה רפה ולא דיבר עמהם מאומה, והמה ראו כן תמהו ולא ידעו מה זאת.

ובליל פורים קירבם, וסיפר להם מעשה בשם רבינו הגה"ק מבארדיטשוב זי"ע בעל קדושת לוי, שבאו אליו אנ"ש תלמידיו על ימי הפורים ובאו ביום תענית אסתר ולא רצה לדבר עמם כלל ביום הצום, ואח"כ בלילה אחרי המגילה קירבם והתנצל לפניהם כי ביום התענית י"ג אדר היה מרוד עם השבועים שרים להבניעם, על כן לא היה לו עת ופנאי לדבר עם תלמידיו.

והענין יובן כי ראשית גויים עמלק שהוא כולל הע' שרים שאנחנו בגלות בעוה"ר, על כן אמרו חז"ל (מגילה ג.) י"ג זמן קהלה לכל הוא, כמ"ש הרא"ש ושלטי הגבורים שם בריש מגילה בשם ר"ת היינו להקהל ולהתפלל ולומר סליחות, ויומא קגרים להתפלל שננצל גם עתה מהשבועים שרים המושלים, ונזכה לצאת מאפילה לאורה מגלות החל הלז, וימי הפורים לא נבטלים לעת"ל שאז יהיו ברביא סגיא ביתר שאת ועוז במחית עמלק לגמרי ב"ב.

עם הכולל, כי בשבת שלפני הפורים נפתח תמיד האור הזה להופיע עד י"ד ומ"ו שהם ימי משתה ושמחה.

זו. ומובא כי בשנת ת"ח עלה ביד כוחות הרע לעורר שוב מחשבת המן, וכתב בספר בישישים חכמה בזה"ל: פירש הגה"ק מהר"ש מאוסטרופרליא דהנה המן רצה להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים, וה' ברחמיו הפיר עצתו, ונדרחתה הגזירה לשנת ת"ח, ולכן במגילת אסתר יש שתי אותיות רבתי ח' של חור כרפס ותכלת ות' של ותכתוב אסתר, לרמז שהוחלפה הגזירה לשנת ת"ח. ואחרי שנת ת"ח גזרו גדולי ישראל תענית צבור בכל שנה ביום כ' סיון להתאבל על הריגת עם ה', כי ביום זה היתה הצרה כפולה שנהרג רבי יחיאל מיכל מנעמירוב שהיה גדול הדור. וזה רמז הפסוק 'כי יד' היינו מה שהיה צריך להיות בי"ד אדר כלומר בגזירת המן, 'על כ"ס' ר"ת כ' סיון, כלומר שהגזירה נדחתה לשנת ת"ח, שעל זה נגזר תענית כ' סיון. י"ה' - מה שהשם חסר הוא מפני 'מלחמה לה' בעמלק מדור דור' עם שתי התיבות בגימטריא 'משיח בן דוד' שאז ימחה זכר עמלק ויושלם השם.

זו. ראה בספה"ק שער יששכר (פורים): שמעתי בשם רבינו הגה"ק מצאנו זי"ע בעל ד"ח שבאו אליו מגדולי ישראל על

פרק ב אור הכתר

א

גילוי אור הכתר עד לעולמות התחתונים

מבואר בדברי האריז"ל כי האור העצום שמאיר בפורים, מתגלה בעת קריאת המגילה, וכל שאר המצוות, מתנות לאביונים, משלוח מנות, ומשתה ושמחה, הם כלים שעל ידם ממשיכים את האור הנפלא הזה למדריגות התחתונות, בכל חלקי 'מחשבה דיבור מעשה'^א.

האור העצום והנפלא שמתגלה בפורים, הוא האור הגבוה ביותר - אור הכתר - המתגלה, כמה פעמים בשנה. ביום כיפור בשעת תפילת נעילה, בשבועות בשעת כתר דמוסף, בשמיני עצרת במוסף, ובפורים בשעת קריאת המגילה.

אלא שיש הבדל ביניהם. ביום כיפור עולים מעולם לעולם עד לעולם הגבוה ביותר וזוכים להגיע לאור הכתר עצמו. כל אחד מרגיש אז ביטול עצום להשי"ת ורוצה להתכלל בו ולהתבטל אליו לגמרי, הוא מוכן לקפוץ לתוך כבשן האש על קדושת שמו יתברך, וכל העוה"ז אינו תופס אז שום מקום ומרגיש את התענוג של קירבת אלוקים.

אך בפורים לא עולים לעולמות עליונים. נשארים כאן למטה בעולם העשיה, והאור הגבוה ביותר שאי אפשר להשיג אותו במשך כל השנה ורק ביום הכפורים אפשר להשיג אותו לכמה רגעים בתפילת נעילה, יורד בפורים בשעת קריאת המגילה ומשתלשל עד

דלא ידע' זוכין בעבורו למחשבה טובה ודעת שלימה, ומשלוח מנות ומתנות הוא בעשיה, וכל זה מחמת סילוק כח עמלק ממחשבה דיבור ומעשה, וכנגד סדר שלוש אותיות של המן נסדרו שלש מצוות אלו.

א. וראה עוד בספה"ק שם משמואל (טמן פורים, מע"מ): זהו ענין שלש המצוות שבפורים, קריאת המגילה והסעודה ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים. קריאת המגילה היא בדיבור, סעודה היא במחשבה כו' כי בעבור 'עד

למטה בעולם הזה². והאור העצום שמתגלה בשבתות וימים טובים רק בתפילת ובקדושת כתר אפשר להמשיך ע"י מצוות היום וסעודת פורים למשך כל היום¹ מעין העתיד לבוא שאז יאיר אור הכתר ללא הפסק³, ואף אפשר למסור ולהעביר את האור העצום הזה

אנו דבוקים בעץ החיים ונעשה מעור אור, ובפורים שאור החכמה מופיע כל היום יותר מבשבת על כן המנהג הוא להלביש בגדי נכרים להראות שעל ידי לבושין אלו יוכל האדם להדבק בעץ החיים אם יתקן אותן הלבושין לעשות מעור אור. עכל"ק.

ג. ראה בספה"ק מאור ושמש (רמזי פורים) בענין ההבדל בין שבת לפורים, וזל"ק: והנה בימות החול הוא יחוד זכר ונקבה שאינו יחוד שלם, ובשבת שהמלכות מתיחדת ומתעלה עד חכמה אז היחוד הוא בשלימות ונתגלה מוח החכמה ומופיע על כל העולמות, אך זאת אינו כל היום רק בעת קדושת כתר. אבל בפורים נפעל על ידי מרדכי ואסתר שמוח החכמה נתגלה ומופיע על כל העולמות כל היום. והארה זו נשאר לנו לכל הדורות שבכל שנה ושנה בפורים נתגלה מוח החכמה כל היום ומאיר על כל העולמות.

ד. וכתב המאור ושמש (רמזי פורים) וזל"ק: וזה ביאור מאמר חז"ל (מדרש משלי ט, ט) אם כל המועדים יהיו בטלים ימי הפורים לא נבטלים, מפני שבפורים מתגלה מוח החכמה ומתנוצץ מוח החכמה כל היום. מה שאין כן בשבתות ובימים טובים, שאין מתנוצץ מוח החכמה במלכות רק בשעת התפלה. ולעתיד יקום (ישעיה יב, ט) מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים

ב. ראה בספה"ק עבודת ישראל (פרש"מ זמור) וזל"ק: והנה אור החכמה והשגחת הבורא עלינו זורח תמיד בבהירות בשבת קודש עלינו בני ישראל. לכן בכל ערב שבת קודם שנקבל הבהירות הזה יסדו לנו הקדמונים שישוב כל אדם בתשובה בערב שבת כמ"ש ספרי יראים, ולרחוץ ולטבול וללבוש לבנים לכבוד שבת, כי בו יתגלה אור החכמה ואנחנו עולים למעלה לקדושה עד בחינה הנקראת קודש ישראל לה'. והנה בימי מרדכי על ידי תשובתם וקיימו וקבלו את התורה ברצון טוב נתגלה עליהם האור הזה הגם שלא היה בשבת רק בימי החול. [וזה דכתיב (ספרי ט, ט) 'כאשר נחו בהם היהודים', רצ"ל כיום המנוח הוא השבת]. והחילוק היה, שבשבת עולים לשם למעלה מה שאין כן על ידי מרדכי הצדיק נמשך הארה למטה ונתגלה החסדים, וזהו שאיתא (גט"ע טו"ט סימן מט"ה ס"ג) ללבוש בגדי שבת בפורים מורה על הנ"ל. עכל"ק.

עוד כתב בספה"ק מאור ושמש (פר' משפטים) וזל"ק: בכל שנה ושנה בימי הפורים האלה מתנוצץ אור החכמה ומופיע על כל העולמות יותר מיום השבת, ובשבת אנו מחליפים לבושינו, מפני שבשבת אנו יוצאין מעץ הדעת ונדבקין בעץ החיים, שאור החכמה מופיע בשבת, על כן פושטין לבושי חול שהן כותנות עור ולובשין בגדי שבת, שבשבת

לידידיו ורעייו ב'משלוח מנות', ולהכניסו למקומות הנמוכים שבחלקי הנפש בעת 'מתנות לאביונים'.

ב

כתר - ביטול

הגילוי הנורא של 'יסוד דאבא' דהיינו הארת החכמה המתגלית בפורים, יש בו אור נעלם משורש כל השרשים שהוא הארת ה'כתר' הגנוז ונעלם בתוך החכמה, והוא מתגלה בפורים אצלינו עד לדרגה החיצונית של הבריאה הגשמית ומאיר לכל אחד גם לפשוטים.

יהודים קמים בפורים בבוקר - אור הכתר מאיר עליהם - והם אינם יודעים כיצד לעכל את זה, הם לא יודעים מה לעשות עם עצמם.

מי שאינו מתעסק כל השנה עם דרגות של ביטול העולמות, אין לו את הכלים הנכונים כיצד לאחוז את האור, הוא מרגיש הארה עצומה, מתחיל לבכות, לבקש, לקפוץ ולרקד, ואינו יודע איך לחיות עם האור הנפלא הזה.

ברם, תורת החסידות מעניקה לכל דורש ומבקש 'כלים' לקבל על ידם את האור. כל פעם שמאיר 'אור' מסויים, פירושו שנעשה בהירות בענין ביטול העולמות אל מאצילם, וכפי שהאור מתרבה ומתגלה יותר, כך תופסים העולמות פחות מקום, הן ביחס לדאגות הפרנסה ושאר צרות, שמתחילים להכיר במוחש שיש בורא בעולם ואפשר לסמוך עליו, והן ביחס לעצם העולמות עצמם שמתבטל ההרגש כלפיהם, ואינם מעלימים ומסתירים כ"כ על מציאות ה'.

'אור הכתר' שמאיר ומתגלה בפורים, גבוה כ"כ עד שאפילו 'עולם האצילות' אינו כלי לאור העצום כזה¹. אילו היה אור הכתר מאיר בעולם האצילות, היה מתבטל האצילות

מכסים', ולא ילמדו עוד איש את רעהו כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם' (ימייה 68, 69), כי אז יתגלה מוח החכמה בעולם - דרך המלכות, אז יהיה כל הימים בבחינת ימי פורים שנתגלה מוח החכמה דרך המלכות, ולכן יתבטלו כל האורות המתנוצצים במועדות, כי הם יהיו כשרגא כמיהרא לנגד גודל הבהירות של מוח החכמה, כי אז יהפך אל העמים שפה

מכסים', ולא ילמדו עוד איש את רעהו כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם' (ימייה 68, 69), כי אז יתגלה מוח החכמה בעולם - דרך המלכות, אז יהיה כל הימים בבחינת ימי פורים שנתגלה מוח החכמה דרך המלכות, ולכן יתבטלו כל האורות המתנוצצים במועדות, כי הם יהיו כשרגא כמיהרא לנגד גודל הבהירות של מוח החכמה, כי אז יהפך אל העמים שפה

ה. וכתב בספה"ק תורה אור (מגילת אסתר) וזל"ק: בפורים שזכו למעלה יתירה והוא בחינת מסירות נפש האמיתי הנ"ל להיות דבוקים בעצמות אור אין סוף

כולו מרוב האור. ואילו בפורים אור הכתר נמצא פה! לא פלא איפוא שנעשה 'שבירת הכלים' ואנשים אינם יודעים מה לעשות עם עצמם בהתגלות אור כזה.

ג אין עוד מלבדו

אור הכתר פירושו - שמגלים שהכל אלוקות. לפני שהיה בריאת העולם לא היה שום דבר! וכל המציאות היתה רק אלוקותו 'ת'. ככל שהתפשט העולם יותר ויותר, נהיה מציאות אחרת של 'עולם' - 'העלם' - שנראה כמציאות וישות הנוגדת לכאורה את הביטול לאור האלוקי. אך באמת כל העולם הוא רק מחשבתו של השי"ת שהשתלשלה מדרגה לדרגה עד שנהיה מכך עולם גשמי ממש, ולאמיתו של דבר - גם העולם התחתון אין בו שום פירוד מהשי"ת.

אילו לא היה אדה"ר חוטא בעץ הדעת, היו כולם רואים את המציאות האמיתית שהכל אלוקות! אין עוד מלבדו! אך כיון שטעם מ'עץ הדעת טוב ורע', מיד נכנס כח ההסתר בכל הבריאה. הוא גורש מגן עדן ששם רואים את חלק הטוב והאלוקות שבעולם, ותפקחנה עיניו לראות את הרע ואת ההסתר בעולם. ומאותה שעה אי אפשר לראות איך שכל העולם רק אלוקות. הטבע מסתיר את עיני האדם עד שאינו מסוגל להבין איך יכולים לומר על העולם שהוא אינו מציאות ממשית והוא רק אלוקות. כל זה התחיל כאמור מעץ הדעת טוב ורע, שמשם נמשך 'המן' שנאמר עליו 'המן העץ'!

אך כאשר מתגלה אור הכתר, לא רואים כלל את העולם לנגד העינים. האור האלוקי מאיר בגילוי כזה, שנפגשים עם המציאות האמיתית של הבריאה שהוא אלוקותו 'ת', ותופסים את הנקודה של 'אין סוף' שאין שם הגבלה של מידה וגבול, וממילא מתבטל העולם אשר כל מציאותו הוא רק הגבלת מידה וגבול.

ו. מצד הבריאה עצמה אין הבדל בין קודם חטא אדה"ר לאחר החטא, אלא נשארה אותו דבר, השינוי חל רק מצד האדם, בתוך המוח פנימה, בתוך הדעת, שם התערב טוב ורע, הגילוי וההסתר, ולכן הבירור של העולמות הוא בתוך דעתו של האדם, כי 'אם אין דעת הבדלה מנין, הדעת יש בה כח לזהות טוב ורע ולהבדיל ביניהם, אבל בפורים עולים למעלה

שיוכל לשכון בבלי, גם במה שלא יביל הבלי לסבול האור על פי ההשתלשלות, מאחר שהוא למעלה הרבה מן ההשתלשלות כו' ולכך הם נקראים 'ימי משתה ושמחה' כי נכנס יין 'וצא הסוד דוקא בבחי' הגילוי בכלים דוקא והוא בחי' אהבה בתענוגים שלפני האצילות, מפני שבאצילות אין הבלי סובלתה כו' ור"ל.

ד

בפורים יורד כתר כל הכתרים עד למטה

בכדי להשיג את אור הכתר צריך לכאורה 'לעצום עינים' ולהתבטל לאור האלוקי שהיה לפני שנברא העולם שאז לא היתה שום מציאות אחרת מלבד אלוקותו ית'. זה נקרא שעולים מעולם לעולם עד לאותה נקודה נעלמת שקדמה לעולם, ושם אין שום מציאות אחרת מלבד השי"ת.

אך בפורים קורה 'נס פורים'. לא עוצמים עינים, לא מתענים ולא בורחים מהעולם. אוכלים, שותים ואפילו משתכרים וחוגגים יחד עם הגוף. ועם כל זאת, אור הכתר יורד עד למטה, ובתוך הבריאה מתגלה כיצד הכל אלוקותו ית'.

כל זה מתגלה בשעת קריאת המגילה. בלילה משיגים את אור הכתר בחיצוניות ובבוקר בפנימיות¹. האור שמתגלה במגילה אינו 'אור' גשמי אדיר וחזק שמאיר במוח, אלא נעשה בהירות במחשבתינו, ונכנס אז לראש בהכרה גמורה כיצד כל השתלשלות המעשה של אחשוורוש והמן שנמשך שנים ארוכות, הכל היה רק אלוקות! לא היה שום פרט בכל אותם שנים בבריאה כולה - בכל מדינות אחשוורוש - שלא נעשה למטרה אחת ויחידה - גילוי כבודו ית'. כל הגזירות והצרות התגלו כישועה עצומה שהביאה לבנין ביהמ"ק ולקבלת התורה. כל הרע התגלה כטוב גמור!

ה

"ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב"

הישועה הגדולה בפורים התחילה על ידי 'ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב אשר בידו, ותקרב אסתר ותגע בראש השרביט'² (אסתר ה, ב), ומבואר בספרי החסידות כי 'שרביט הזהב' הוא גילוי אלוקי אדיר של 'אור אין סוף', והבריאה הגשמית הנקראת 'אסתר' על שם ההסתר, אוהזת בדרך כלל רק בקצה התחתון של השרביט, על ידי התבוננות והשגה בגדלות ה', אבל כאן נעשה נס ו'אסתר' נגעה עד לראש השרביט, הרומז על עצמותו ומהותו יתברך אשר לית מחשבה תפיסא ביה כלל, ובכל פורים חוזר וניעור

יוסף (פורים, ל"ו) בזה"ל: הנה כתב רבינו בשער ר"ה פ"ד הטעם על שני ימים דר"ה כי יום א' הוא בפנימיות העולמות וכו' נעשה אז הנסירה ויום ב' הוא בחיצוניות העולמות עיי"ש באריכות, **בן יש לומר**

מהדעת, בכחירת 'עד דלא ידע', ששם הכל טוב מוחלט.

ו. **וגם** בכללות, לענין פורים דמוקפים ופורים דפרזים, כתב בספה"ק **אמרי**